

Kommunenes muligheter og utfordringer i klimatilpasningsarbeidet + Litt VA-jus

Av Elin Riise, Norsk Vann

Klimaendringene er her

🔹 Våtere, varmere, villere

🔹 Men også iblant tørrere, kaldere, stillere

🔹 => mer robuste løsninger

REKORDRÅKT. Bare en gang siden 1895 har det vært en våtere start på september i Trøndelag enn i år.

Nest våteste septemberstart i Trøndelag på 117 år

Synes du høsten har begynt vått i Trøndelag har du helt rett. De siste 117 årene er det bare ett år hvor det har regnet enda mer i begynnelsen av september enn i år.

A screenshot of a news article from the website 'HELGELAND'. The main headline is 'E6 stengt på grunn av flom' (E6 closed due to flooding). A sub-headline reads 'Veien stengt to steder i Svenningdal.' The article text describes how heavy rain caused flooding on the E6 highway, leading to road closures in two locations in Svenningdal. It mentions that the water is still rising and that the road is expected to be closed for several days. There are two small images: one showing a flooded road and another showing a person in a red jacket standing on a road. The article is dated 22.09.2014.

Mange øyboere kan miste vannet

- Nå som det er minusgrader i sjøen er vi hjelpsløse, sier Per Ch. Andersen som er kommunens enhetsleder for teknisk drift.

MARIANNE DRIVDAL

[Profil](#) [E-post](#)

Skriv ut

Del på Oriigo

Del

Publisert 07.01.2010 kl 15:50 Oppdatert 08.01.2010 kl 15:55

- Dersom denne kulda fortsetter vil vi få store problemer, spesielt på øyene, men også i byen, sier Andersen.

Han forteller at det nå er minusgrader i sjøen ned til to -tre meters dyp. Flere sjøledninger har frosset.

Ikke noe å gjøre

- Med enda mer kulde vil minusgradene trekke lengre ned i sjøen og dermed vil enda flere ledninger fryse. Når det blir minusgrader i sjøen står vi hjelpsløse. Det er jo umulig å tine en ledning som er under vann. På land kan vi klare å varme opp 20 - 30 meter ledning, men sjøledningene kan vi ikke få gjort noe med, påpeker Andersen.

Beboere på Lyngør, Sandøya og de andre øyene i Tvedestrand er mer utsatt enn andre for å miste vannet i sprengkulda.

annonse

Publisert 12.08.2010 18:54.

Kommentarer

Del

68

Tweet

0

Del/tips

Skriv

Den [iskalde vinteren](#) i landet setter fortsatt spor etter seg. På enkelte steder i Røros sitter fortsatt telen langt ned i bakken.

Uten vann i et halvt år

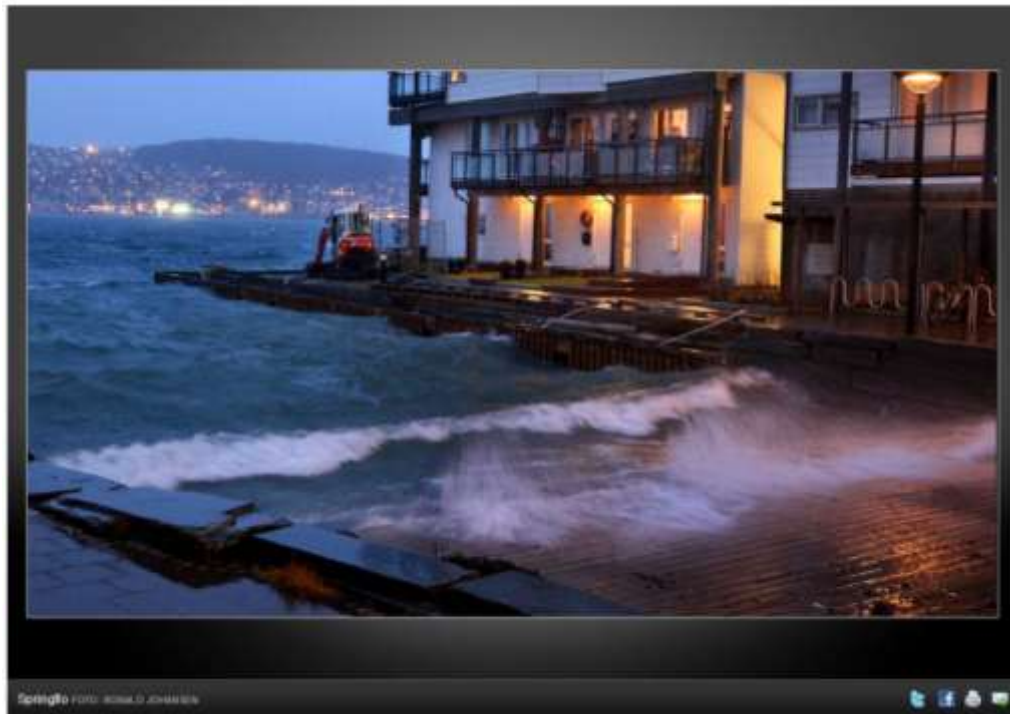
Vannledningene til Bjørn Saksgård sin gård i Rugeldalen i Røros ligger to og en halv meter ned i bakken. De har vært frosset siden februar.

- **Jeg må gå i bekken for å hente vann, og det er et godt stykke unna.**

TROMSØ

- Ingen vind
- Ingen bølger

Klimatilpasning fra EU

- Vanndirektivet: Vannforvaltningsplanene skal "klimatilpasses"
- Flomdirektivet
- Kommisjonenens "Blueprint to Safeguard Europe`s Water"
- EUREAU påvirker rammebetingelsene for VA på europeisk nivå, se www.eureau.org

Klimatilpasning "på norsk"

- Stortingsmelding om flom og skred (OED)
- Stortingsmelding om klimatilpasning (MD)
- Implementering av flomdirektivet i norsk rett (vannforskriften)

Innspill til stortingsmelding om klimatilpasning

💧 Hovedbudskap i dialog med Miljøverndepartementet:

- 💧 Utpeke nasjonal overvannsmyndighet
- 💧 Styrke kommunenes hjemler for å ivareta klimatilpasningshensyn i plan- og byggesaker
- 💧 Avklare kommunenes ansvar og innbyggernes rettigheter og plikter
- 💧 Få et hensiktsmessig gebyrregelverk

Ansvar + finansiering = sektorlov

4 organisasjoner ønsker sektorlov

Opprettet onsdag 22. august 2012 09:33

Skrevet av Toril Hofshagen

I et fellesbrev til miljøvernminister Bård Vegar Solhjell oppfordrer Norsk Vann, KS, FNO og Huseiernes Landsforbund til et snarlig sektorlovarbeid for bl.a. å avklare ansvarsforhold for vannskader.

Norsk Vann har i samarbeid med KS, Finansnæringens fellesorganisasjon (FNO) og Huseiernes Landsforbund sendt brev til miljøvernminister Solhjell og oppfordret til et snarlig sektorlovarbeid på vann- og avløpsområdet. Det er bedt om et møte med statsråden for nærmere drøftinger. [Brevet kan leses i sin helhet her.](#)

Så viktige spørsmål bør avklares av lovgiver – ikke domstolene

NORGES HØYESTERETT

Den 24. mai 2012 avsa Høyesterett dom i

HR-2012-01102-A, (sak nr. 2011/1957), sivil sak, anke over dom,

Sør-Trøndelag fylkeskommune

(advokat Per Anders Engelsen – til prøve)

mot

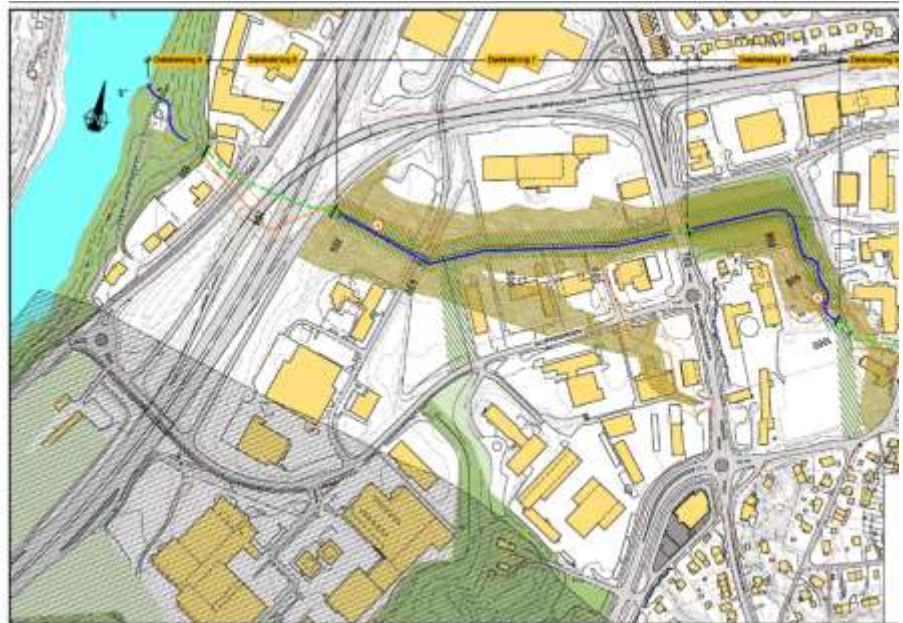
Tryg Forsikring

(advokat Rune N. Stiegler – til prøve)

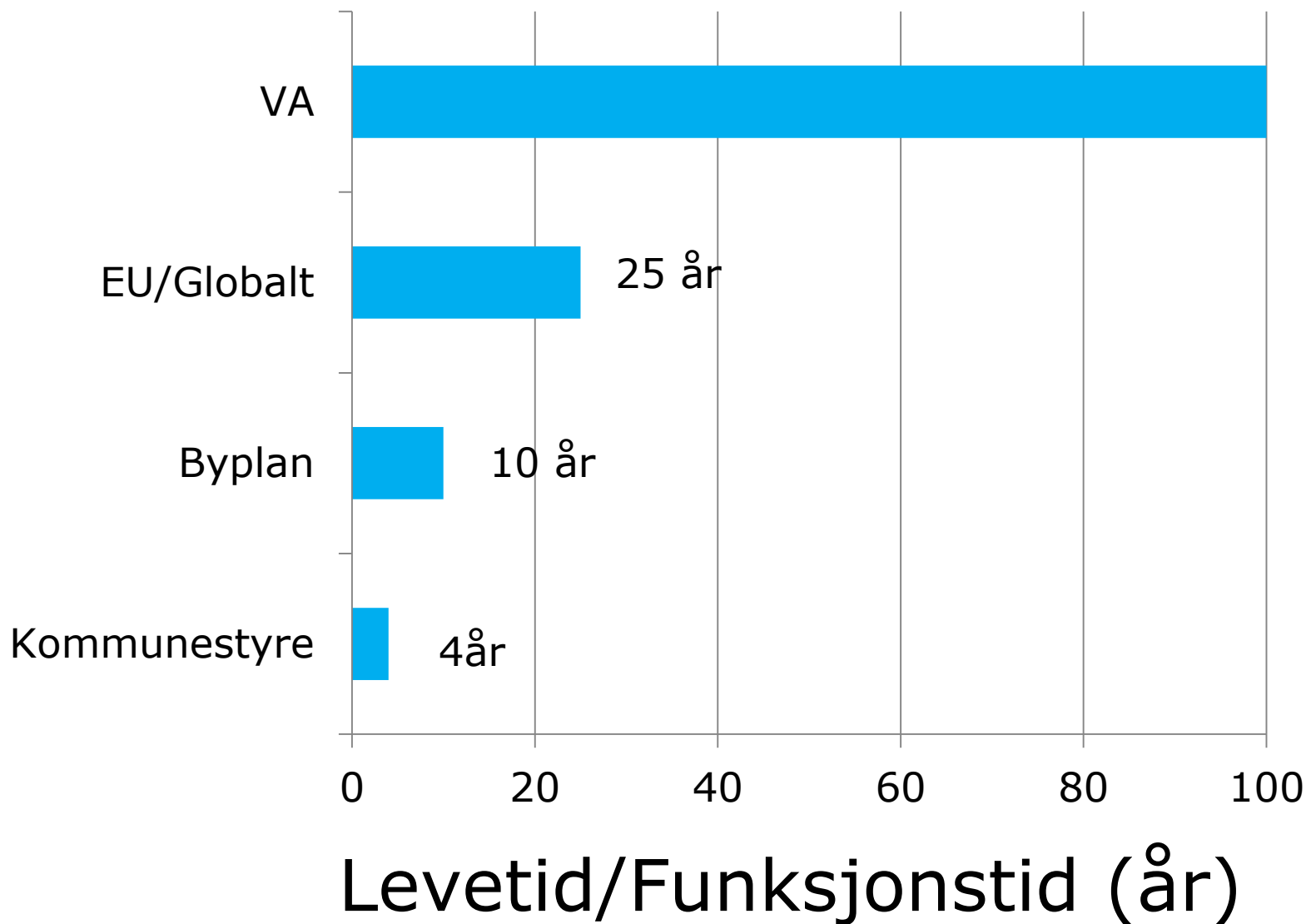
Dommer **Bårdsen**: Saken gjelder objektivt erstatningsansvar etter forurensningsloven § 24 a for skade voldt av "avløpsanlegg". Det er spørsmål om vannavløpet for to fylkesveier omfattes av lovens definisjon av slike anlegg, og om ansvar likevel er utelukket fordi det er tale om "forurensning fra veger" som etter § 5 første ledd faller utenfor lovens dekningsområde.

Vi må ta hensyn til klimaendringer i kommunale planer

- 💧 Viktig med intern samhandling i kommunen
- 💧 Ny Norsk Vann veiledning: Klimatilpasningstiltak innen vann og avløp i kommunale planer
- 💧 Prosjekt for planlegging av åpne flomveger starter i høst

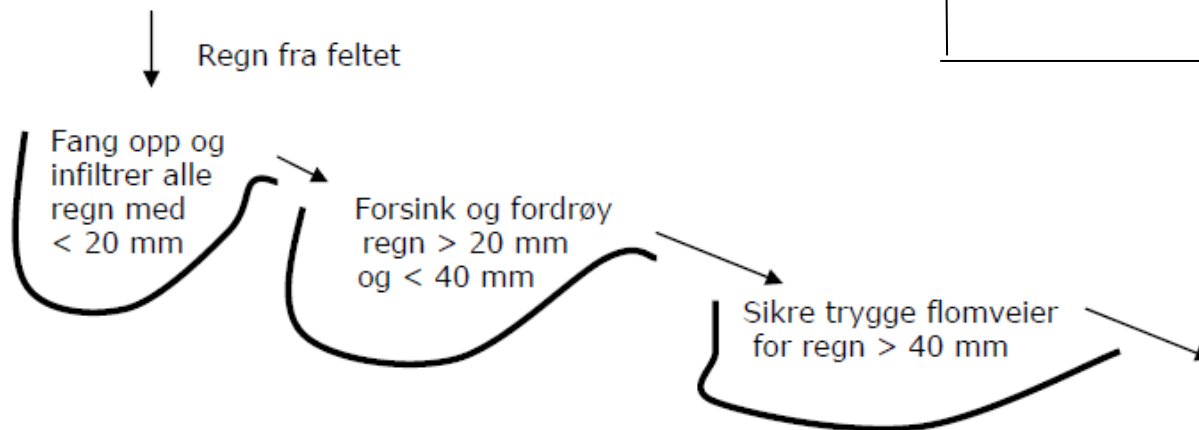
Overordnede rammeplaner

Vi må håndtere ekstreme nedbør- og smeltevannmengder

💧 Lokal overvannsdiskonponering

- 💧 Oversikt + plan
- 💧 Pålegg til nybygg
- 💧 Tiltak i risikosoner

Figur 2.2.2. **Treleddsstrategi.** Illustrasjon for håndtering av nedbør. Tallene er eksempler og må tilpasses lokalt.

Vi må sikre drikkevannets kvalitet ved forverring av vannkvalitet

Norsk Vann Rapport

177 | 2010

Drikkevannskvalitet og kommende utfordringer – problemoversikt og status

Norsk Vann Rapport

184 | 2008

Veiledning for UV-desinfeksjon av drikkevann

Norsk Vann Rapport

183 | 2008

Driftserfaringer med membranfiltrering

Norsk Vann Rapport

180 | 2008

Vannkilden som hygienisk barriere

Norsk Vann Rapport

176 | 2009

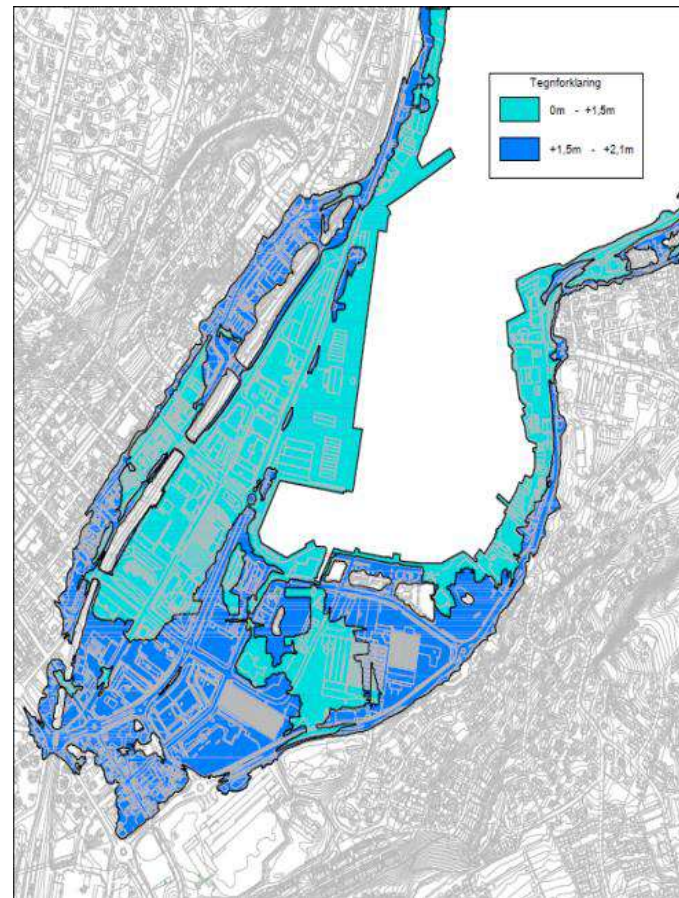
Veiledning til bestemmelse av god desinfeksjonspraksis

Sluttrapport fra prosjektet Optimal desinfeksjonspraksis

Vi må sikre teknisk infrastruktur mot skade som følge av flom, havnivåstigning, springflo og ras

- Ha kunnskap om
  - Rasutsatte områder
  - Flomsonkart
  - Prognoser for havnivåstigning/springflo
- Politisk beslutning om byggegrenser, kotehøyder mv.
- Tiltak for utsatte anlegg
- Havnivåstigningsprosjekt 2013 ?

Viktig for VA å samarbeide med andre

- 💧 Forsikringsbransjen v/FNO
- 💧 Klimatilpasningssekretariatet
/Fremtidens byer
- 💧 Vegmyndighetene
- 💧 Meteorologisk institutt
- 💧 M.fl.

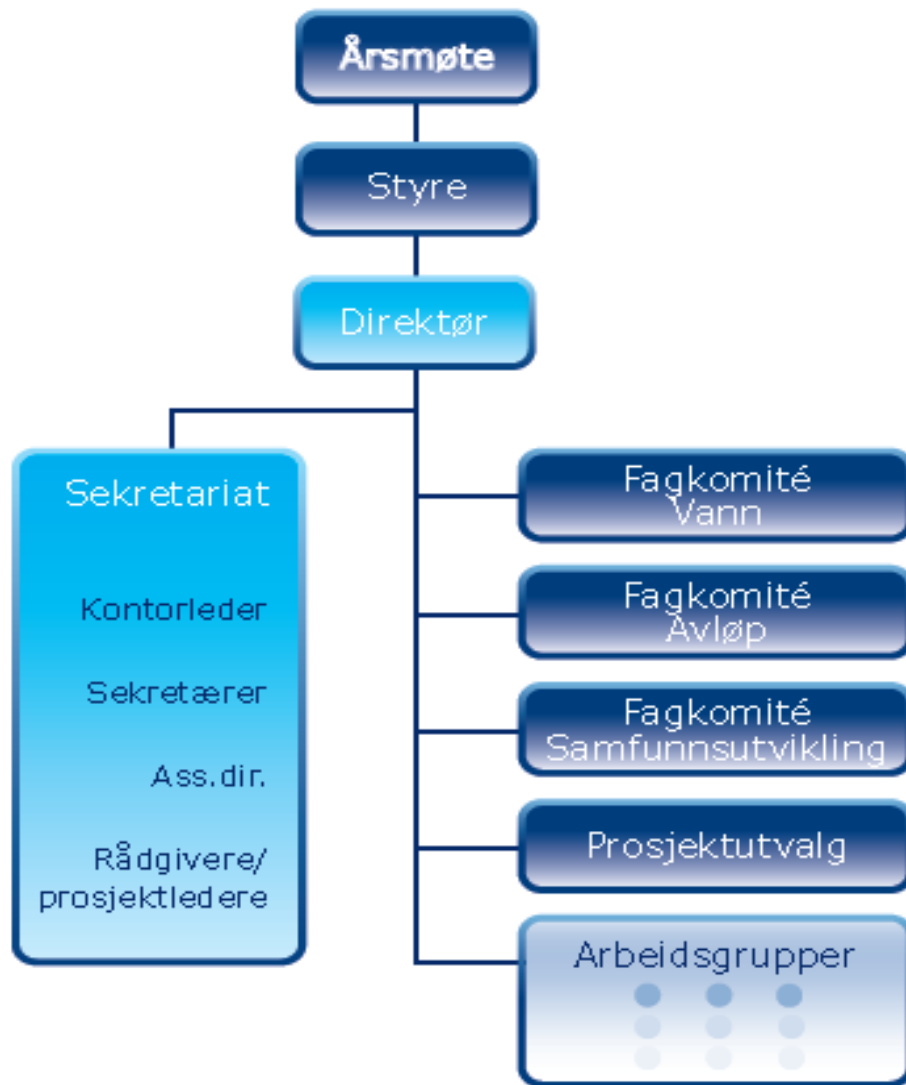
Informasjon til huseier/utbygger

- Samarbeider med FNO, NBBL og Huseiernes Landsforbund

Norsk Vann: Ny organisering

- Klimatilpasning og overvann
- Gjennomføring av vannforskriften
- Ledningsnettfornyelse
- Utdanning/rekruttering
- Vannverksberedskap

Arbeidsgruppe klimatilpasning og overvann

- 💧 Jan Stenersen, Tromsø kommune (leder)
- 💧 Knut Bjarne Sætre, Bærum kommune
- 💧 Eva Britt Isager, Bergen kommune
- 💧 Ann Janette Hansen, Fredrikstad kommune
- 💧 Anton Bøe, Askøy kommune

Sekretærer fra Norsk Vann:

- 💧 Elin Riise
- 💧 Toril Hofshagen

Så langt om klimatilpasning...

Over til VA-jus

To jus-funksjoner i Norsk Vann

Påvirke rammebetingelser

- Høringsuttalelser
- Innspill til utredninger mv.
- Ta opp behov med myndighetene basert på problemstillinger fra medlemmene

Bistå medlemmene

- Egen nettside for VA-jus
  - Rettskilder
  - VA-jus databasen (Vann- og avløpsrett)
  - Svartjeneste for medlemmer
- Veiledninger og rapporter

Nyheter

Lover

- Vass- og avløpsanleggslova («eierskapsloven») trådt i kraft
- Folkehelsesloven trådt i kraft

Forskrifter

- Kommunal beredskapsplikt
- Internkontroll etter vassdragslovgivningen
- Drikkevannsforskriften § 17 opphevet

Høyesterett

- Erstatningsansvar for tilbakeslag
- Erstatningsansvar etter oversvømmelse fra veigrøft

Regelverket: Ny lov om kommunale vass- og avløpsanlegg

- Historisk VA-debatt i Stortinget 10. jan
- Sikrer offentlig eierskap, samt at andelslagsmodellen kan videreføres
- Trådte i kraft 1. juli
- Behov for noen lovtolkninger

Regelverksendringer på gang...

- 💧 Nasjonale mål under protokoll om vann og helse
- 💧 Revisjon av KRDs selvkostretningslinjer (H-2140)
- 💧 Revisjon av drikkevannsforskriften
- 💧 Praktisering av objektsikkerhetsforskriften
- 💧 Ny mal for utslippstillatelser
- 💧 Revisjon av veiledning til TEK 10
- 💧 Flomdirektivet som del av vannforskriften
- 💧 Forskrifter til § 32 i vegloven
- 💧 Revisjon av forskrift om organisk gjødsel
- 💧 Revisjon av forskrifter til brannvernlovgivningen
- 💧 Veiledning til kulturminneloven (ledningsanlegg)
- 💧 Vannforskriften: Vesentlige spørsmål vannregionene

➤ *Vann, avløp og nye rettsregler 28.-29. november*

Vannforskriften: Viktig høring

Høring: Vesentlige vannforvaltningsspørsmål

Opprettet onsdag 01. august 2012 09:44

Skrevet av Toril Hofshagen

Landets vannregionmyndigheter har sendt vesentlige vannforvaltningsspørsmål på en 6 måneders høring. Dette er en midvegshøring for arbeidet med forvaltningsplaner etter vannforskriften. Norsk Vann ber om synspunkter fra andelseierne innen 1. oktober 2012, som grunnlag for en tidlig fellesuttalelse fra Norsk Vann til alle vannregionmyndighetene.

24

➤ *Engasjer dere med innspill!*

va-jus.no

